

Meklējiet rakstos!

Misiņa bibliotēkai
un Kārlim Eglem

130

MEKLĒJIET RAKSTOS! Misiņa bibliotēkai un Kārlim Eglem 130

Rakstu krājums izdots ar Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu padomes 2018. gada 16. maija lēmumu, protokols Nr. 7.

Rakstu krājumā izmantoti zinātnisko konferenču materiāli:

Starptautiskā zinātniskā konference, veltīta Misiņa bibliotēkas 130. gadskārtai: "Meklējiet rakstos!" 2015. gada 18. septembrī;

Starptautiskā zinātniskā konference, veltīta Kārļa Egles 130. dzimšanas dienai: "... ja Tu vari priecāties par darbu, kas Tev sagādā gandarījumu, tad tā ir Tava paradīze..." 2017. gada 15. septembrī.

Sastādītāja un zinātniskā redaktore: *Dr. phil.* Ineta Kivle

Zinātniskie recenzenti: *Dr. philol.* Ināra Klekere
Dr. philol. Pauls Daija
Dr. phil. Aija Priedīte-Kleinhofa

Literārais redaktors: Oskars Lapsiņš

Tulkotāja uz angļu valodu: Edīte Muižniece

Angļu valodas redaktore: Andra Damberga

Maketētāja: Andra Liepiņa

Dizains: Aivars Plotka

Fotogrāfijas un attēli no LU Akadēmiskās bibliotēkas, Latvijas Valsts vēstures arhīva, Latvijas Arhitektūras muzeja, J. Jaunzema ģimenes kolekcijas

- © Latvijas Universitāte, Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka, 2018
- © Autori: Vita Aišpure, Jana Dreimane, Ina Druvieta, Linda Eltermane, Silvestrs Gaižūns, Dagnija Ivbule, Gunta Jaunmuktāne, Ineta Kivle, Venta Kocere, Valdis Mazulis, Monika Mihališina, Ieva Mīlgrāve, Inese Sirica, Anna Strode, Jouko Talonens, Viesturs Zanders, 2018
- © Fotogrāfijas un attēli – autortiesību atbildība rakstu autoriem: Jana Dreimane, Linda Eltermane, Dagnija Ivbule, Gunta Jaunmuktāne, Venta Kocere, Valdis Mazulis, Monika Mihališina, Inese Sirica, Anna Strode, Viesturs Zanders, 2018
- © Dizains: Aivars Plotka, 2018

Saturs

Ina Druviete Priekšvārds	7
MISIŅA BIBLIOTĒKA UN GRĀMATNIECĪBA	11
Gunta Jaunmuktāne Misiņa bibliotēka laiku lokos	13
Gunta Jaunmuktāne Misiņa bibliotēkas rokrakstu fonds: “.. rokraksti nav tikai dokumenti vien ..”	31
Vita Aišpure Misiņa bibliotēka Latvijas Valsts arhīva materiālos	45
Dagnija Ivbule Grāmatniecība un bibliogrāfija Latvijā 20. un 21. gadsimtā: nozīmīgākie sasniegumi	59
Valdis Mazulis Misiņa bibliotēkas digitālās kolekcijas	91
KĀRLIS EGLE: PERSONĪBA UN DARBS	113
Venta Kocere Kārļa Egles devums latviešu un ukraiņu literāro sakaru izpētē	115
Dagnija Ivbule Bibliogrāfija – autora devuma sabiedriska prezentācija	123
Viesturs Zanders Latviešu grāmatniecības lappuses Kārļa Egles dienu piezīmēs	135
Jana Dreimane Diplomētā bibliotekāre Maija Redliha: ieskats viņas dzīves lappusēs	145
Inese Sirica Jānis Jaunzems, Kārlis Egle un Druvienas vecās skolas muzejs	157

BIBLIOTĒKAS KRĀJUMS – NERIMSTOŠS PĒTNIECĪBAS LAUKS	171
Ineta Kivle Kārļa Egles “Atziņas”: autobiogrāfijas hermeneitiskais horizonts	173
Ieva Milgrāve Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas krājuma avoti – rokdarbu un mājturības vēsturiskās attīstības izpētes pamats	183
Linda Eltermane Kārļa Egles un Rūdolfa Egles arhīvu literārie materiāli: Mihaila Ļermontova recepcija latviešu kultūrā	205
Monika Mihališina Latviešu un poļu kultūras kontakti Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas materiālos	213
Silvestrs Gaižūns Dante Aligiēri un lietuviešu literatūra	223
Silvestrs Gaižūns Rabindranats Tagore un Lietuva	231
Anna Strode 17. gadsimta Rīgā iespiesto latīņu akadēmisko tekstu raksturierzīmes	237
Jouko Talonens Misiņa bibliotēka no somu baznīcas vēsturnieka skatpunkta	251
Ineta Kivle <i>Summary. Search in Texts! Misiņš Library, Kārlis Egle 130</i>	253
<i>Annotations</i>	289
<i>Autori</i>	307
<i>Personu rādītājs</i>	310

Valdis Mazulis

Misiņa bibliotēkas digitālās kolekcijas

Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas Misiņa bibliotēka ir unikāls un Latvijas kultūrvēsturei nozīmīgs iespieddarbu un rokrakstu krājums no senatnes līdz mūsdienām. Latviešu grāmatniecības pirmsākumi bibliotēkā datējami ar 17. gadsimta Geoga Manceļa darbu izdevumiem. Patlaban iespieddarbu kolekcijas eksemplāru apjoms pārsniedz vienu miljonu. Rokrakstu kolekciju veido latviešu zinātnieku, rakstnieku, valodnieku, folkloristu un kultūras darbinieku personīgie arhīvi, sākot ar 17. gadsimta Kristofora Firekera latviešu valodas vārdnīcas norakstiem. Bibliotēkas lietotājiem pieejamas grāmatas, periodiskie izdevumi, kartes, notis, afišas, fotogrāfijas un zīmējumi.

Krājuma izmantošana, pārvietošana no krātuvēm un izsniegšana lasītavās rada mehāniskus bojājumus un apdraud unikālos oriģinālus. Lai nodrošinātu materiālu saglabāšanu, drošību un pieejamību, 1994. gadā Latvijas Akadēmiskā bibliotēka ar Latvijas Zinātnes padomes atbalstu sāka īstenot projektu "Latvijas kultūrvēsturiskās un zinātniski tehniskās informācijas elektroniskā bibliotēka". Viens no projekta uzdevumiem bija pētījums par oriģinālu aizstāšanu ar elektroniskajām kopijām un pieejamību lietotājiem. Projekta īstenošanas gaitā tika izstrādāti materiālu atlases principi digitalizācijai un noteiktas prasības arhīvdatnēm un lietotājdatnēm (attēlu izšķirtspēja, krāsu dziļums un formāts).

Lietotāju interese par fotogrāfijām un attēliem bija galvenā motivācija 2000. gadā sāktajam un Latvijas Kultūras fonda atbalstītajam projektam "Baltijas vietu attēlu digitālais arhīvs". Projekta gaitā tika veikta bibliotēkas rokrakstu un attēlu krājuma un kartotēku izpēte ar nolūku apzināt Latvijas, Igaunijas un Lietuvas pilsētu un apdzīvotu vietu attēlus. Atlasītās fotogrāfijas un zīmējumi tika skenēti un iegūtas 2256 arhīvdatnes. Digitālais arhīvs katru gadu tiek papildināts ar jauniem vietu attēliem. Informācijas patērētājiem tiek nodrošināta iespēja iepazīties ar augstas kvalitātes arhīvdatnēm (izšķirtspēja 600 dpi, krāsu dziļums 24 bit) un analizēt attēlos fiksētos objektus daudzkārtējā palielinājumā, kā arī tipogrāfiski reproducēt oriģinālam ekvivalentas kopijas.

2003. gadā ar Valsts kultūrkapitāla fonda finansiālu atbalstu mērķprogrammā “Bibliotēku, arhīvu un muzeju sadarbības projektu digitālā vidē atbalsts”, izmantojot Cīrihes Tehniskās augstskolas bibliotēkas attēlu datubāzes projekta “E-Pics”¹ pieredzi, tika sākts kopprojekts ar Rakstniecības, teātra un mūzikas muzeju par tiešsaistes “Personu un vietu attēlu datubāzes”² veidošanu (sk. 16. att.).

Datubāzē pieejami 5000 Latvijas kultūrvēsturei nozīmīgu attēlu – zinātnieku, politiķu, kultūras, izglītības un saimniecisko darbinieku, kā arī pilsētu un apdzīvotu vietu fotogrāfijas un zīmējumi. Datubāze tika veidota sadarbībā ar Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūru/Latvijas Autoru apvienību (AKKA/LAA), konsultējoties un pērkot licences aģentūras pārstāvēto autoru darbu pieejamībai tiešsaistē. Personu attēlu digitālais arhīvs tiek papildināts un pieejams LU Akadēmiskajā bibliotēkā.

Lai nodrošinātu Misiņa bibliotēkas materiālu ilglaicīgu pieejamību un saglabāšanu, 2006. gadā Latvijas Akadēmiskā bibliotēka iesaistījās valsts mēroga ilgtermiņa projektā Latvijas Nacionālajā digitālajā bibliotēkā.³ 2007. gada 5. novembrī tika noslēgts līgums ar Latvijas Nacionālo bibliotēku par sadarbību digitālās bibliotēkas veidošanā un attīstībā. Izmantojot Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas resursus, interesenti var piekļūt daudzu atmiņas institūciju digitālajiem krājumiem.

Īstenojot Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas mērķus, Misiņa bibliotēka:

1. Sadarbībā ar Latvijas Nacionālo bibliotēku piedalījās ilgtermiņa projektā par lietotāju pieprasītu periodisko izdevumu un grāmatu digitalizāciju. No 2010. līdz 2012. gadam Misiņa bibliotēka sagatavoja, restaurēja un nodeva digitalizācijai ārpalpojuma Latvijā svešvalodās (galvenokārt vācu un krievu) un trimdā izdotos periodiskos izdevumus (701 000 lappušu), digitalizētie materiāli kopā ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas krājumu pieejami periodikas portālā.⁴

Projektam tika piesaistīts Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzfinansējums. Turpinot projektu, 2018. gadā Misiņa bibliotēka gatavo digitalizācijai vēl 500 000 lappušu (sk. 17. un 18. att.).

2. Turpina lietotāju pieprasītu rokrakstu, iespieddarbu un attēlu digitalizāciju: digitalizētas rakstnieka Kārļa Krūzas dienasgrāmatas un atmiņas par latviešu kultūras darbiniekiem (1904–1959), latviešu kultūras darbinieku un zinātnieku rokraksti, personu un vietu fotogrāfijas un attēli, latviešu iespieddarbi.
3. Digitālos resursus veido atbilstoši Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas standartiem.⁵

4. Digitalizācijas procesam piesaista Krājuma saglabāšanas nodaļas restoratorus, kuri sagatavo materiālus digitalizācijai.

Misiņa bibliotēka aktīvi piedalās kopīgos digitalizācijas projektos ar dažādiem sadarbības partneriem Latvijā un ārvalstīs:

1. “Ata Kronvalda rakstu digitalizācija un datorvārdnīca”, sadarbības partneris Ventspils Augstskola un Ata Kronvalda fonds (2012).
2. “Latvijā izdoto grāmatu romu valodā digitalizācija”, sadarbības partneris Romu kultūras centrs/Romu – Čigānu vēstures un mākslas muzejs (2012).
3. “Latvijā izdoto periodisko izdevumu poļu valodā digitalizācija”, sadarbības partneris Polijas Nacionālā bibliotēka (2014–2016).
4. “Literatūrvēsturnieka un valodnieka Kārļa Draviņa publikāciju un nepublicēto darbu digitalizācija”, sadarbības partneris Dainis Draviņš, Zviedrija (2015).

Misiņa bibliotēkas krājuma digitalizācijas darba virzieni:

1. Bibliotēkas krājuma materiālu atlase digitalizācijai.
2. Bibliotēkas krājuma materiālu digitālā arhīva – arhīvdatņu un lietojumdatņu – veidošana un uzturēšana.
3. Bibliotēkas krājuma digitālā arhīva pieejamības nodrošināšana lietotājiem.
4. Dalība Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas veidošanā un attīstībā.

Digitalizācijas atlases principi Misiņa bibliotēkā:

1. Lietotāju pieprasījums.
2. Objekta vērtība, unikalitāte, eksemplāru skaits.
3. Objekta nozīmība Latvijas un Baltijas kultūrvēsturē.
4. Objekta fiziskais stāvoklis, saglabātība.

Misiņa bibliotēkā krājuma digitalizācijai izveidotas divas darba vietas ar atbilstošu tehnisko nodrošinājumu, kā arī tiek veikta digitalizācija ārpalpojumā.

ATSAUCES

- 1 Datubāze “E-Pics”. Pieejams: https://www.e-pics.ethz.ch/en/home_en/
- 2 Personu un vietu attēlu datubāze. Pieejams: <https://www.acadlib.lu.lv/digitalizacija/personu-un-vietu-attelu-datu-baze/>
- 3 Latvijas Nacionālā digitālā bibliotēka. Pieejams: <http://www.lnb.lv/lv/digitala-biblioteka>
- 4 Periodikas portāls. Pieejams: <http://www.periodika.lv>
- 5 Ciparotāja rokasgrāmata. Pieejams: <http://dom.lndb.lv/data/obj/file/163009.pdf>

AVOTI UN LITERATŪRA

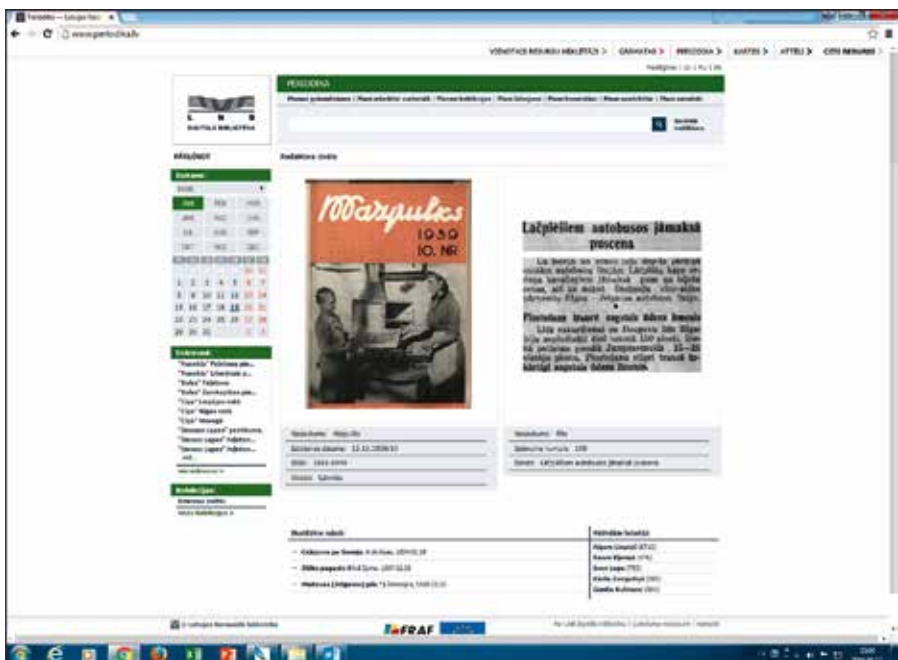
1. Ciparotāja rokasgrāmata: versija 3.3 [tiešsaiste, skatīts 08.01.2018.]. Pieejams: <http://dom.lndb.lv/data/obj/file/163009.pdf>
2. E-Pics – das interaktive Bildinformationssystem der ETH Zürich [tiešsaiste, skatīts 08.01.2018.]. Pieejams: https://www.e-pics.ethz.ch/en/home_en/
3. Latvijas Nacionālā digitālā bibliotēka [tiešsaiste, skatīts 08.01.2018.]. Pieejams: <http://www.lnb.lv/lv/digitala-biblioteka>
4. Periodiskie izdevumi [tiešsaiste, skatīts 08.01.2018.]. Pieejams: <http://www.periodika.lv>
5. Personu un vietu attēlu datubāze [tiešsaiste, skatīts 08.01.2018.]. Pieejams: <https://www.acadlib.lu.lv/digitalizacija/personu-un-vietu-attelu-datu-baze/>

16. attēls. Tiešsaistes "Personu un vietu attēlu datu bāze", kopprojekts ar Rakstniecības un mūzikas muzeju

17. attēls. Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas periodisko izdevumu portāls

18. attēls. Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas periodisko izdevumu saraksts

but also universal processes. Such autobiographies are also of a greater value for cultural history.

The theoretical and methodological basis of hermeneutics gives a chance to revise an autobiography deeper: in the dimension of inner time, in the horizon of self-understanding and interpretation; to revise life not only in its chronologic course, but to reveal the interconnection of emotional experience and the hermeneutic structure of life. Applying hermeneutic conclusions, especially those of Hans-Georg Gadamer, the article characterizes autobiography with such concepts as truth and fiction, time of experience and time included in the text, ego and the world of autobiography. In such aspect, beyond mechanical succession of facts and events, life story obtains a wider and deeper context, and it is included in human life and cultural hermeneutics overall. The article asserts that each autobiography makes a hermeneutic circle, where ego is in the centre, being is the author and the hero at the same time, it reveals how the author's interests include the cultural, historical and political world in one's life story.

Venta Kocere

Kārlis Egle's Contribution to the Research of Latvian and Ukrainian Literary Relations

The article gives an overview of Kārlis Egle's work in literary theory and research dedicated to literary history issues related to Latvian and Ukrainian literary relations. His contribution to study of Taras Shevchenko's creative work and dissemination of translations of his works in Latvia is analysed. Egle became acquainted with Ukraine during World War I on the Galician and Carpathian Fronts, as well as during his extended medical treatment in the American International Red Cross hospital in Kiev.

Valdis Mazulis

Digital Collections of the Misiņš Library

Keywords: Academic Library of the University of Latvia, Misiņš Library, Latvian National Digital Library, digitization of collection

The Academic Library of the University of Latvia has the most comprehensive collection of the Latvian national written heritage in the world – Misiņš Library. The oldest materials of the unique collection date

back to the 17th century. The Library users have access to books, periodicals, manuscripts, maps, sheet music, photographs and drawings.

In 1996, digitization of the Library collection was started to conserve and provide access to the documents that are relevant to the cultural history of Latvia. In 2006, the Academic Library of the University of Latvia started to take part in the state project Latvian National Digital Library. The Academic Library proceeds with digitization of widely used collection materials and ensuring access to these materials to implement the goals of the digital library.

Monika Mihališina

Latvian and Polish Cultural Contacts in the Collections of the Academic Library of the University of Latvia

The Academic Library of the University of Latvia plays an important role in expanding mutual relations between Latvia and Poland. A wide range of different initiatives is launched on a regular basis by the library's departments to bring the two countries closer. Rich resources of the library make it possible to do an in-depth research of the contacts these two states had in many historical periods.

The wide diversity of the Library's resources enables scholars to undertake multifaceted research. The study of the press materials from the Library stock offers a great opportunity to get an insight into the way how Poland and its culture were depicted in different historical periods, for example, during the interwar period. Studies of lexicons from the interwar period strongly emphasize the fact that references to Poland, among all the entries, were more frequent if compared to other European countries. The collection of manuscripts, undoubtedly, is a very rich source with scientific value, holding a potential for interesting research to be implemented on its basis. It illustrates the only case in the history of Latvian literature when Anthology of Polish Poetry translated. The whole process was described in diaries written by Kārlis Krūza, the author of this translation. The relations between Polish and Latvian scientists is the subject of manuscripts by the well-known linguist Arturs Ozols. However, it is important to mention that these manuscripts belong to the Misiņš Library – a department within the Academic Library.

Some exceptionally rare prints with a great historical value for Poland and Latvia can be found in the Department of Manuscripts and Rare Books. A brilliant example among them is the letter from Polish King Jan III Sobieski to Jacob Kettler, the Duke of Courland. A joint project between the Library and Polish Embassy in Riga resulted in publishing a calendar reflecting the